

Jakob Högström räknas, sedan sin debut som Papageno i *Trollflöjten* på Drottningholmsteatern 2002, till de mest intressanta av svenska barytonsångare inom det lyriska facket. Jakob är utbildad vid bl.a. Kulturama, Royal Academy of Music i London och Operahögskolan i Stockholm. Debuten som Papageno följdes av bl.a. annat titelrollen i *Figaros bröllop* på Malmöoperan. Samma år debuterade Jakob på Opera Comique i Paris som Narbanor i Rameaus *Zoroastre*. Jakob har också med framgång sjungit karaktärsroller i uruppföranden av två nyskrivna operor: Baines i B. Tommy Andersons *William* på Vadstena-akademien och Herr Snipa i Jonas Forsells *Träskoprincessan* på Malmöoperan. Jakob är ofta engagerad som bassolist vid konsert- husen i Skandinavien. Han har i opera- och konsertsammanhang arbetat med dirigenter som Arnold Östman, Andrew Manze, Johannes Gustafsson, Martina Batic, Håkan Hardenberger, Christophe Rousset, Marc Soustrot och Hannu Koivula.

Duo Dialog består av **Magnus Grönlund** och **Dan Larsson**.

Ensemblen är ledande när det gäller att utveckla den något ovanliga besättningen klarinett och gitarr. Efter en konsert i Borås skriver Rolf Haglund i Borås tidning: "Gitarristen Magnus Grönlund och klarinettisten Dan Larsson fann ett lyckat recept när dom bildade den enda duo jag vet om för denna instrumentmix. De är goda instrumentalister med en samklang som är direkt läcker ... den klang dom har att erbjuda är ett fynd!" En hel rad svenska kompositörer har skrivit musik direkt till Duo Dialog: Ingvar Karkoff, Kent Olofsson, Kristina Forsman, Sven Hagvil m.fl. Duo Dialog är aktuella med en ny CD på Caprice records, där ensemblen presenterar ny svensk musik. Självklart rymmer repertoaren även klassiker. Gitarren med sin rikedom av färg och klang och klarinetten med de stora dynamiska möjligheterna – tillsammans inbjuder de till variationsrik och finstämd kammarmusik.

Nu blir det ett upphåll till efter jul. Då kan vi se fram emot TONIC-konserten *Stort brass* 19 januari med ungdomar från Lunnevads folkhögskola och musikgymnasierna i Norrköping och Linköping.

Den 31 januari har vi den stora glädjen att få höra Olso Strykekvartett.

Läs mer i vårt generalprogram och på vår hemsida:
www.linkopingkammarmusik.se

”Winterreise”

Jakob Högström baryton

och

Duo Dialog

Dan Larsson klarinett

Magnus Grönlund gitarr

Wallenbergsalen

Östergötlands museum

11 november 2012 kl. 16.30

Konserten ges med stöd av Kultur- och fritidsnämnden i Linköping, Statens kulturråd, Sensus studieförbund och Scandic i Linköping.

Winterreise

Franz Schubert (1797–1828)

1. Gute Nacht
 2. Die Wetterfahne
 3. Gefrorne Tränen
 4. Erstarrung
 5. Der Lindenbaum
 6. Wasserflut
 7. Auf dem Flusse
 8. Rückblick
 9. Irrlicht
 10. Rast
 11. Frühlingstraum
 12. Einsamkeit
-
13. Die Post
 14. Der greise Kopf
 15. Die Krähe
 16. Letzte Hoffnung
 17. Im Dorfe
 18. Der stürmische Morgen
 19. Täuschung
 20. Der Wegweiser
 21. Das Wirthaus
 22. Mut!
 23. Die Nebensonnen
 24. Der Leiermann

”Denna sångcykel har påverkat mig mer än någon av mina tidigare sånger”. Orden är Franz Schuberts och handlar om hans sista sångcykel *Winterreise*, tonsättningar av Wilhelm Müllers dikter. Schubert är ju en av musikhistoriens giganter. ”Guds utvalde” som poeten Bo Setterlind kallade honom när han arbetade med översättningar av *Winterreise* till svenska. I *Winterreise* är Schubert verkligen mästertlig. Müllers texter är burna av musik som blev Schuberts avskedssånger. Genom sina minnen av sviken kärlek och sitt dödsinritade allvar är sångerna avsedda – inte att tynga utan att lyfta människors sinne. Inget liv utan död, ingen död utan liv. Musiken är något av det allvarligaste, mest ödespräglade som Schubert skapat.

Winterreise skrevs i två delar, vardera bestående av tolv sånger. Schubert fann de första tolv dikterna i en almanacka, ”Urania”, publicerad i Leipzig 1823. Först sedan han tonsatt de första tolv i februari 1827 upptäckte han de övriga i Müllers bok ”Gedichte aus den hinterlassenen Papieren eines reisenden Waldhornisten” som utkommit 1824. Den första delen var klar i februari 1827 och den andra i oktober samma år. De publicerades också var för sig, den första delen i januari 1828 och den andra i december samma år, efter Schuberts död. Müller, som var poet, soldat och kejsarlig bibliotekarie på Dessau, dog 1827 vid 33 års ålder och fick förmodligen aldrig höra vare sig den första eller andra delen.

I *Winterreise* lyfter Schubert fram pianistens betydelse som jämbördig med sångarens. I synnerhet beskriver pianorytmerna poetens sinnesstämning, till exempel den distinkta rytmen i *Auf dem Flusse*, de oroliga synkoperade figurerna i *Rückblick*, dramatiska tremolo i *Einsamkeit*, de glittrande klustren i *Irrlicht* och de skarpa accenterna i *Der stürmische Morgen*. Pianot bidrar med rika effekter ur dikternas naturbilder, elementens röster, den vinande stormen, den gråtande vinden, vattnet under isen, fågelsång, korpskrin, hundskall, den rostiga vindflöjelns gnisslande, posthornets signaler och vevlirans bordun och upprepade melodi.

På Schuberts tid var det populärt att sjunga till gitarrackompanjemang. Ofta publicerades sånger med såväl gitarr- som pianoackompanjemang. Det är med denna tradition i åtanke som vi här presenterar *Winterreise* i bearbetning för baryton, klarinett och gitarr. Klarinetten, ett instrument som Schubert gärna använde i sitt komponerande, bidrar till flexibilitet i instrumentation och klang samt till att ge verket en tydlig kammarmusikalisk prägel.

VINTERRESAN

24 dikter av Wilhelm Müller tolkade till svenska av Bo Setterlind.

I God natt

Som främling har jag kommit,
som främling skall jag gå,
men Maj, en härlig månad,
mig gav buketter små.
Ack, flickan sökte kärlek,
men modern blev dess död,
och nu är världen öde
och vägen höljd i snö.

Jag kan ej själv bestämma
min resa som jag vill,
min väg i mörkret känner
ej någon annan till.
Den enda mänskensvännen
min egen skugga är,
jag ser ej spår av Henne,
när över snön det bär.

Det vore dumt att dröja,
där man ej dröja får
Må hundarna mig röja,
när bort från dig jag går!
Att älska är att vandra,
Gud skapar hjärtat så,
må andra mig ej klandra
Min käresta, god natt!

Jag vill din sömn ej störa,
din dröm ej gå förnär,
alls ingen kan mig höra,
När dörren slutet är.
På den God natt! jag skrivit
när jag den långsamt stängt,
du därav varse bliver,
att jag på dig har tänkt.

II Vindflöjeln

När utan vila vinden leker
med flöjeln över hennes hus,
då har jag tänkt: den har nog redan
den arme friarn visslat ut.

Han har ej förut lagt märke till den,
där den på taket tittar fram!
Han tror ej mer den sköna bilden
i huset med sin kärestas namn.

Med hjärtan vinden lekt därinne
likt den på sitt tak nyss spritt sitt ljud.
Min smärta plågar ej ert minne.
Er dotter är en bärgad brud.

III Frusna tårar

Från mina kinder faller
blott frusna tårar ner,
har jag dem gråtit alla?
Ack det jag minns ej mer!

Ack tårar, mina tårar.
envar så sval och fadd,
att ni till is har stelnat
som kylig morgondagg.

Och dock ur heta källan
ni trängs på tårars vis
som om ni ville smälta
all världens snö och is.

IV Kyla

I vintersnön förgäves
jag söker hennes spår,
där lycklig vid min sida
hon gick med mig igår.

Jag ville marken kyssa,
betvinga snö och is
med mina heta tårar
och se, hur marken trivs.

Var finner jag en blomma,
ett gräs, alltjämt vid liv?
All blomning är till ända,
förbi är gräsets tid.

Skall utan något minne
nu härifrån jag gå?
När längtans plågor domnat,
Vem minns väl henne då?

Mitt hjärta är förfruset,
det var min käras hem,
kan hjärtat åter tina,
Blir hon min vän igen.

V Linden

Vid brunnen framför porten
där står en lind så grön,
jag drömde i dess skugga
en dröm så himmelskt skön.

Jag skar en gång i barken
så månet älskat ord
som nu, i sorg och glädje,
i minnet dit mig drog.

Alltjämt jag måste vandra
förbi i mörkrets mitt,
jag går ej som de andra,
jag går med slutna blick.

Och trädets grenar susar
som ropte de till mig:
Kom hit, du käre broder,
och du skall finna frid!

Och kalla vindar vina
i hast de mot mig kom,
min hatt flög bort med vinden,
jag vände mig ej om.

Nu har jag varit fjärran
en tid från trädets värld,
och ändå hörs det viska:
Din frid du finner här!

VI Smältvattnet

Mången tår från mina ögon
fallit har i djupa snön;
alla flingor ivrigt fångar
denna heta smälta in.

Och när gräset börjar växa,
får det hjälp av vårens sol,
isen bryts i tusen stycken,
snön suggs upp av törstig jord.

Snö, du fångat har min längtan,
säg vart går din sista färd?
Om du följer mina tårar,
Blir du ett med bäckens värld.

Går du med den genom staden,
blir den snart en mäktig flod
Börjar mina tårar bränna?
Det är där min älskling bor.

VII På floden

Du som så muntert sprungit,
du ljusa, vilda flod,
du är till is förvandlad.
du säger ej ett ord!

Din kropp i fruset hölje
i sanden utsträckt är,
så obevekligt stilla
du är, min hjärtanskär.

I isen lätt, min kära,
ditt namn jag ristat har,
med spetsig sten jag skrev det
och därtill stund och dag.

Den dag vi fann varandra
den dag vi skildes åt,
runt namn och siffror viskar
en bruten ring: Förlåt!

Min själ i dessa vågor
kan du väl själv dig se?
Hur under allt det hårda
förlåtelse oss väntar
ack, det finns förlåtelse.

VIII Återblick

Det bränner under mina fötter
fast jag nu går på snö och is,
Jag får ej andas, förrän tornen
försvunnit i ett silvrigt dis.

Mot alla stenar har jag snubblat,
ur staden går jag i en hast,
från alla tak ses kråkor kasta
små korn och bollar på min hatt.

Hur annorlunda du mig hälsat,
du obeständighetens stad!
Vid dina blanka fönster sjunger
bland lärkor stridens näktergal.

I blom stod alla runda lindar,
i ränner ljust och klart det rann;
så snart du såg din flickas ögon,
det hände något, vandringsman!

Kan jag den dagen åter minnas,
jag ville gärna minnas mer,
jag ville framför huset stanna
och tänka på vad Själen ser.

IX Irrbloss

Till en avgrund är jag tvingad
av ett irrbloss på min stig,
hur en utgång jag skall finna
kan ej alls bekymra mig.

Jag är van att vilse vandra,
varje väg till målet bär,
sorg och glädje nå varandra,
allting är ett irrbloss här.

Lyft ur bergets minsta springa
när jag ljuset, fri och glad,
varje ström skall havet finna,
varje smärta har sin grav.

X Vila

Nu märker jag, hur trött jag är,
av vandring tusenmila,
att vandra är ett kärt besvär
på vägar utan vila.

Ej sporde fötterna om ro,
det var för kallt att vila,
min rygg ej kände bördans tyngd,
och blåsten bjöd mig ila.

Hos mig i kojans får du bo,
sa kolarn, om du vågar!
Ack, mina lemmar får ej ro,
ty alla sår mig plågar.

Mitt hjärta, också du har känt,
i strid så oförvägen,
en orm med heta hugg som bränt
i lugnet efter febern.

XI Vårdröm

Jag drömde om sköna blomster,
av blomster i maj ett fång;
jag drömde om gröna ängar,
om porlande fågelsång.

När tuppen hördes gala,
han mig ur drömmen slet;
då blev det kallt och dystert,
från hustaken korparna skrek.

Men på min fönsterruta,
vem målade blommor där?
Ni skrattar kanske åt drömmarn
med blommor, i vinterns värld.

Jag drömde om äkta kärlek,
att ha en jungfru kär,
om hjärtan och om kyssar,
om fröjd och ljuvlighet.

Men tuppen hördes gala,
han mig ur drömmen slet;
nu sitter jag allena
och tänker på drömmens svek.

Jag sluter mina ögon,
hur varmt kan hjärtat slå!
När ler du, ros på min ruta?
När skall jag min älskade få?

XII Ensamhet

Som molnet dystert vandrar
i klar och vacker rymd,
när i en skog av granar
det hörs en stilla vind.

Så drar jag min färde
och går med trägna steg
mot stora vida världen
allena här min väg.

I luften är så stilla!
I världen är så ljust!
När stormens mörker rådde,
var jag nog mer förtjust!

XIII Posten

Ifrån gatan hörs ett vänligt horn.
Och hornets klang, vad betyder den
min själ?

Ack nej, från staden den ju kom,
där jag min älskling svek en gång,
min själ!

Vår post! Men inget brev till dig!
Vad drömmer du, så innerlig,
min själ?

Jag vill till den jag har så kär
och höra, vad som händer där,
min själ.

XIV De gråa håren

Mitt hår av frosten gråna kan,
en gråhårsman jag blivit,
en gubbe, from och sedesam,
det har mig glädje givit.

Men ålderdomen, den blev kort
jag fick tillbaka åren,
ty frosten redan töat bort.
Så långt det tycks till baren.

Pass på! Av sorger, på en natt,
ett hår till aska blivit,
men mitt är alltjämt lika svart
på vägen genom livet.

XV Kråkan

Kråkan, som mitt gissel var,
följde mig ur staden,
kring mitt huvud vilt den har
flugit hela dagen.

Kråka, underliga djur,
flyg och låt mig vara!
Fågel, har du sett mitt liv
som ett byte bara?

Kropp och själ nu tjänat ut
här vid vandrarstaven.
Kråka, låt mig se till slut
trohet fram till graven!

XVI Sista hoppet

Här och där i träd vid vägen
ser jag mångt brokigt blad,
och i tankar framför träden
därför ofta stannar jag.

Om ett blad är rött och lyser,
fäster jag mitt hopp därvid;
om i blåst ett annat fryser,
vet jag att det gäller mig.

Om ett blad till marken faller,
är det hoppet, som slits av,
om jag själv till marken faller,
gråt, gråt på sista hoppets grav!

XVII I byn

Hör, kedjorna rasslar, när hundarna ylar,
men människorna lugna i drömmen vilar,
drömmer om mycket, som de ej äger,
saligt det goda mot ondskan de väger,
sedan är allt i gryningen borta.
Ändå de kommo ju ej till korta
men hoppas och hoppas att vad de övergivit
de åter skall finna, på sina kuddar.

Fortsätt ert skall, ni vakna hundar,
skänk mig ej ro men förstör min slummer!
Jag tror ej mera på människodrömmar,
vad vill man under den sömnen glömma?

XVIII Den stormiga morgonen

En storm har slitit sönder
den gråa vinterskyn,
och molnens trasor fladdrar
i kraftlös strid omkring.

Och mitt i allt det gråa
drar röda flammor in
det kallar jag en morgon,
som talar till mitt sinn!

Jag ser så klart på himlen
mitt hjärtas egen bild;
Vad finns, som liknar vintern,
en vinter kall och vild!

XIX Chimär

Ett ljus i dans, en blid chimär
jag kors och tvärs nu följer här;
jag följer det så gott jag kan,
det lockar varje vandringsman.

Ack, den som är som jag, förvisst,
sig ger så gärna hän den list
som bakom natt och skräck och is
har gömt ett hem, ett paradiset;
en själ därinne, inte minst
som skön chimär, är all min vinst.

XX Vägvisaren

Varför går jag ej de vägar,
där så många andra gå?
Jag vill vandra gömda stigar
över höjder isigt blå.

Som en brottsling flyr jag grönskan,
flyr jag människornas värld.
Vilken oförnuftig önskan
driver mig till öknen här?

Dessa visare vid vägen
visar vist var alla bo,
men jag undflyr deras städer
utan ro och söker ro.

Sista vägvisaren jag ser
obeveklig för mig stå,
vägen där ej överger jag,
ingen återvänt därpå.

XXI Vårdshuset

Min väg har fört mig vida
fram till en kyrkogård,
där vill jag stilla bida,
där vill jag ha min vård.

Där gröna kransar hälsa
mig varmt välkommen in,
de trötta vandringsmännen
nu sova runtomkring.

Finns intet rum i huset,
där jag kan vila ut?
Är plågad av min vandring
och därtill dödligt sjuk.

O, värd, så obarmhärtig,
du nekar mig en grav?
Blott vidare, mot målet,
min trogna vandrarstav!

XXII Mod

För att snön emot mig yr
får jag inte frysa.
Om mitt hjärta talträngt blir,
sjunger jag en visa.

Hjärtats pladder jag ej hör,
fäller inga tårar,
snabbt hos mig all klagan dör,
klagan är för dårar.

Jämt mot väder och mot vind
må vi udden bjuda!
Går ej Gud i striden in,
blir vi själva gudar!

XXIII Vädresolarna

Tre solar såg jag på himlen stå,
i många år jag sett dem så.
De stod där i tidlös frid
som ville de ej bort från mig.

Ack, mina solar ej ni är,
låt andra nås av er mystär!
Helt nyss jag ägde tre ändå,
nu har de flytt, de bästa två.

Om blott den tredje från mig går,
i mörkret jag det bättre får!

XXIV Positivhalaren

Bakom "positivet"
står en ensam man,
som med stela fingrar
vevar vad han kan.

Utan skor på isen
går han av och an,
och hans tomma tallrik
-lika blek som han!

Ingen orkar höra,
ingen tycker om,
folk och hundar morra
vilt på samma gång.

Trött han låter allting
löpa som det vill,
vevar "positivet"
det stå aldrig still.

Underlig gubbe!
Skall jag veven dra?
Vill du till din låda
mina visor ha?